

ВСТУП

1. Проблема кормового білка
2. Кормовиробництво – як наука
3. Історія розвитку кормовиробництва.

Література: Л.М.Єрмакова Кормовиробництво ст. 3-9.

1. Дефіцит кормового білка – одна з важливих проблем у кормовиробництві, котра стримує розвиток тваринництва, знижує його ефективність. Проблема кормового білка повинна вирішуватися насамперед за рахунок значного збільшення виробництва високо-білкових культур. Постає необхідність надати кормовиробництву в агроформуваннях різних форм власності спеціалізованого галузевого характеру. Кормова база тваринництва складається з виробництва зелених і пасовищних кормів у літній період і заготівлі грубих (сіно, солома), соковитих (силос, коренеплоди, бульбоплоди, баштанні) і концентрованих кормів на зимовий період.

Кормовиробництво (виробництво кормів рослинного походження) є об'єктом господарської діяльності різних аграрних підприємств. Продуктивність природних кормових угідь можна підвищити в два-три рази, застосовуючи поверхневе поліпшення. Створення зрошуваних пасовищ дозволяє підвищити їх продуктивність у 10 разів і більше. Зрошувані пасовища – це, такий тип сільськогосподарських угідь, на якому базується прогресивний метод організації літньої годівлі худоби. Продуктивність тварин, що утримуються на культурних пасовищах, підвищується на 15-20, а прирости живої маси молодняку – 25-30%.

Зрошувані культурні пасовища сприяють не тільки зміцненню кормової бази в літній період, але дають сировину для заготівлі сіна, сінажу штучно зневоднених кормів. При цьому звільняється від кормових культур частина орних земель.

Польове кормовиробництво – це галузь кормовиробництва, що займається виробництвом кормів (зелений корм, сіно, силос, сінаж коренеплоди і бульбоплоди, баштанні, зерно зернових і зернобобових культур) на орних угіддях. Кормові культури щорічно займають близько 1/3 посівних площ.

Основними шляхами інтенсифікації польового кормовиробництва є вдосконалення структури посівних площ, підвищення урожайності кормових культур, застосування повторних і ущільнених посівів на основі інноваційних технологій вирощування та заготівлі якісних кормів.

Поліпшення структури посівних площ відповідно до ґрунтово-

кліматичних умов підвищує урожайність зернових і зернобобових у 1,8 рази, силосних культур – у 2,5-3, багаторічних трав – у 2-2,7 рази. Для одержання з кожного гектара 50-75 ц кормових одиниць важливе значення має вдосконалення технології вирощування кормових культур: суворе дотримання строків обробітку ґрунту, висока якість посівних робіт, догляд за рослинами і збирання урожаю. Значним резервом збільшення виробництва кормів у районах достатнього зволоження і в умовах зрошення є повторні і ущільнені посіви. Ущільнені посіви підвищують продуктивність кожного гектара в середньому на 20-40 %. Усе більше впроваджуються у виробництво повторні посіви на зелений корм (післяякісні, післяжнивні і зимуючі). Це дозволяє підвищити віддачу кожного гектара і одержати додатково зелений корм.

На більшій частині території України польове кормовиробництво відіграє основну роль у розширенні кормової бази. Тут переважають інтенсивні форми його ведення. На 100 га ріллі доводиться тільки 20,4 га сінокосів і пасовищ, причому в різних зонах природні кормові угіддя розподіляються неоднаково. При низькій питомій вазі природних сінокосів і пасовищ на півдні значна кількість кормів виробляється в польових і кормових сівозмінах.

На сучасному етапі розвитку суспільства в Україні створюються умови до прискореного, випереджального, інноваційного розвитку освіти, розвитку самоствердження і самореалізації протягом життя.

Агрономічна, як і будь-яка діяльність у агросфері, характеризується найбільш доцільним використанням ресурсів, умілим веденням виробничого процесу, випуском якісної дешевої продукції та ін. Отже, будь-яка фахова діяльність у сільськогосподарському виробництві потребує відповідної професійної кваліфікації – здатності виконувати певні виробничі завдання та обов'язки, які можуть здійснюватись фахівцем за умови оволодіння ним необхідним рівнем освіти. Рівень освіти фахівців має відповідати рівню його професійної діяльності, тобто певній сукупності знань і вмінь.

Людство стоїть перед необхідністю вирішення низки глобальних проблем, серед яких чільне місце займає проблема харчування. Вирішити останню можливо лише при тісному взаємозв'язку науки і практики, спрямуванні їх сумісних зусиль на збільшення виробництва рослинницької продукції. Для вирішення цього грандіозного завдання потрібні не лише значні матеріальні ресурси, але й, і це головне, **спеціалісти нового типу.**

1.1. Кормовиробництво як галузь сільського господарства і науки

В умовах ринкових відносин держава та уряд ставлять завдання посиленого розвитку економіки України, зокрема найважливішої

галузі – сільського господарства як великої сфери матеріального виробництва. Частка сільського господарства становить близько 20 % національного доходу.

Одним із завдань реформування сільськогосподарського виробництва є надання кормовиробництву галузевого характеру та розробка заходів щодо інтенсивного його розвитку з метою виробництва достатнього асортименту високоякісних збалансованих кормів на основі енерго- та ресурсозбереження без надання шкоди довкіллю, одним із елементів якого є впровадження прямої сівби спеціальними сівалками без проведення попереднього обробітку ґрунту, в результаті чого на його поверхні залишається до 100% після-жнивної маси.

З кожним роком ростуть потреби населення країни в продуктах землеробства і рослинництва. Передбачається подальший розвиток виробництва продукції тваринництва – м'яса, молока, яєць, вовни на основі підвищення продуктивності росту поголів'я тварин, темпів виробництва кормів.

Подальше зростання виробництва тваринницької продукції можливе лише на основі використання наукових досягнень, науково-технічного прогресу у всіх ланках технології виробництва продукції тваринництва.

Між галузями кормовиробництва та тваринництва існує тісний взаємозв'язок, котрий ґрунтується на багатьох чинниках. Перш за все при достатній і повноцінній годівлі забезпечується розширене відтворення стада, зберігається маточне поголів'я, збільшується вихід приплоду і молодняку. Правильна і збалансована за поживними речовинами годівля сприяє підвищенню продуктивності тварин: збільшуються надої молока, середньодобові прирости живої маси тварин. А за умови використання біологічно і економічно ефективних кормів знижується собівартість тваринницької продукції і досягається висока рентабельність її виробництва.

Проте, в останні роки витрати кормів на виробництво тваринницької продукції й досі не вдається стабілізувати. Нестабільне виробництво обсягів кормів спричиняє значну різницю у витратах їх на виробництво одиниці продукції. Майже не проводиться докорінне поліпшення малопродуктивних кормових угідь, зокрема залуження, не створюються культурні пасовища. Завдяки зусиллям господарств поступово поліпшуються технології вирощування польових кормових культур, впроваджуються більш урожайні сорти і гібриди одно- і багаторічних кормових культур. Господарства оснащуються новими високопродуктивними машинами і механізмами для кормовиробництва, що сприяє застосуванню ефективних технологій виробництва, заготівлі, консервування,

зберігання кормів.

Так, виробництво сінажу в порівнянні із заготівлею сіна і силосу дозволяє додатково одержати з кожного гектара від 1,5 до 2 тис. кормових одиниць і 350-500 кг перетравного протеїну. Заміна тільки

8

половини кількості, що заготовляється щорічно, силосу і сіна сінажем на 35-40 % збільшує збір кормів з однієї і тієї ж площі при зниженні собівартості вдвічі. Прогресивним вважається безобмолотне збирання фуражних тонконогових (злакових) зернових культур (вівса, ячменю) у вигляді цілих рослин у фазах молочної і молочно-воскової стиглості та приготування з них монокорму. За біологічною цінністю монокорм близький до зеленої маси люцерни, що за вмістом протеїну серед зелених кормів вважається стандартом. Цукру і крохмалю в ньому цілком достатньо для збалансованості цукрово-протеїнового співвідношення в раціоні.

Дослідженнями встановлено, що на крупних тваринницьких фермах із промисловою технологією і використанням високопродуктивних кормів і кормосумішок за однотипної годівлі оплата корму продукцією в порівнянні з багатокомпонентним традиційним раціоном підвищується в 1,3 -1,5 разу.

Кормовиробництво вивчається як галузь сільського господарства і як наука. Кормовиробництво є галуззю сільського господарства, що займається вирощуванням кормових культур у польових сівоzmінах на сіяних і природних сіножатах і пасовищ. Отже, кормовиробництво – це система технологічних, організаційних і економічних заходів з виробництва, зберігання і використання дешевих кормів на основі енерго-, ресурсозбереження та охорони довкілля.

Кормовиробництво поєднує польове та лучне кормовиробництво, виробництво кормів із промислових і харчових відходів, виробництво кормів мікробіологічного і хімічного синтезів.

Польове кормовиробництво забезпечує тваринництво концентрованими, грубими, зеленими, соковитими та іншими кормами. У лучному кормовиробництві одержують сіно, сінаж, силос, пасовищний корм, трав'яне борошно, січку та інші корми. Поділ на польове та лучне кормовиробництво носить дещо умовний характер, тому що одні і ті ж види кормів можна одержувати на ріллі і на луках (сіно, сінаж, трав'яне борошно та ін.).

До кормів із промислових і харчових відходів відносяться продукти переробки риби, молока, залишки продуктів підприємств громадського харчування. Корми мікробіологічного і хімічного синтезів – це кормові дріжджі, амінокислоти, вітаміни, ферментні препарати та інші біологічно активні речовини, які вводяться в раціон тварин у вигляді добавок (преміксів). Варто зазначити, що частка

рослинних кормів у загальному балансі дуже висока – близько 95 %. Основну кількість кормів для тваринництва нашої країни забезпечують польове (90-95 %) і лучне (5-10%) кормовиробництво.

Посіви кормових культур забезпечують одержання понад 2/3 обсягів всіх кормів.

Значні площі орних земель використовуються для вирощування зернофуражних культур. Зернові культури дають для тваринництва велику кількість концентрованих і грубих кормів. Значні площі виділяються під кукурудзу на зерно, силос, зелений корм, кормові коренеплоди, бульбоплоди, баштанні культури.

Кормовиробництво як наука передбачає всебічне вивчення біології, сучасних технологій вирощування, якості одно- і багаторічних кормових культур з метою одержання найбільшої кількості кормів при мінімальних затратах праці і засобів виробництва. Основні методи дослідження в польовому кормовиробництві такі ж, як і у рослинництві – польовий, вегетаційний, модельний, виробничий, лабораторний та ін. Наукову працю з кормовиробництва проводять багато науково-дослідних установ країни. Методичним центром всіх наукових досліджень є Українська академія аграрних наук. Основні питання кормовиробництва вивчаються у Інституті кормів УААН (м. Вінниця).

1.2. Етапи розвитку кормовиробництва

Розрізняють кілька етапів розвитку кормовиробництва.

Перший етап – підніжне кормовиробництво – пов'язаний з одомашнюванням тварин (до цього вони цілорічно знаходили собі корм на природних угіддях).

Другий – виникло сінокосіння, що стало необхідним з розвитком домашнього тваринництва, розселенням людей із зони помірного клімату, де в зимовий період тваринам важко було добувати корм з-під снігу.

Третій – розвиток кормовиробництва – польове травосіяння – був викликаний розорюванням луків у зонах інтенсивного господарювання, коли рівновага між ріллею і луками була порушена на користь першої і кормів із луків бракувало. На польових землях почали сіяти конюшину, люцерну та інші трави.

Четвертий – виникнення силосування зі створенням великих ферм і необхідністю виробляти великі партії кормів.

П'ятий – це використання для кормовиробництва заболочених земель і сухих степів в аридних і гумідних зонах шляхом впровадження осушувальних і зрошувальних меліорацій.

Останнім часом виділяють ще два додаткових етапи: **шостий** – масове використання в кормовиробництві кормів мікробіологічного і хімічного синтезу і **сьомий** – виділення кормовиробництва в самостійну галузь сільського господарства і індустріалізація

виробництва кормів. Таким чином, третій, четвертий, п'ятий і шостий етапи розвитку кормовиробництва безпосередньо пов'язані з розвитком польового кормовиробництва.____